

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr.
N26 Ålvand klithede, Førby Sø

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr.N26 Ålvand klithede og Førby Sø

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Ålvand klithede, Cornelia Maj Christensen
NST Thy

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-078-8

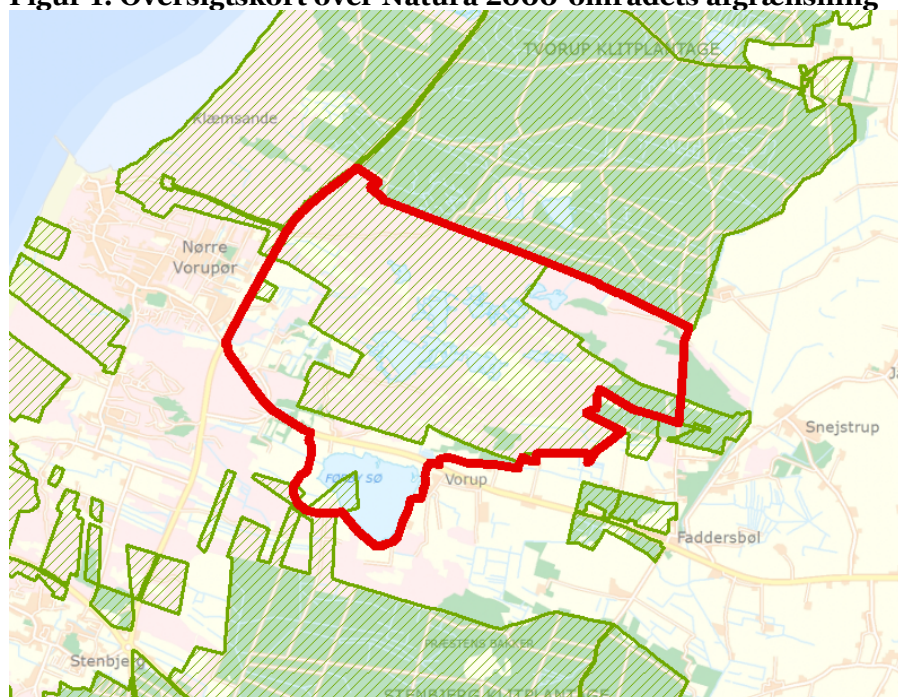
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område nr.N26 *Ålvand Hede og Førby Sø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 838 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

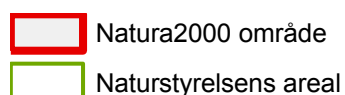
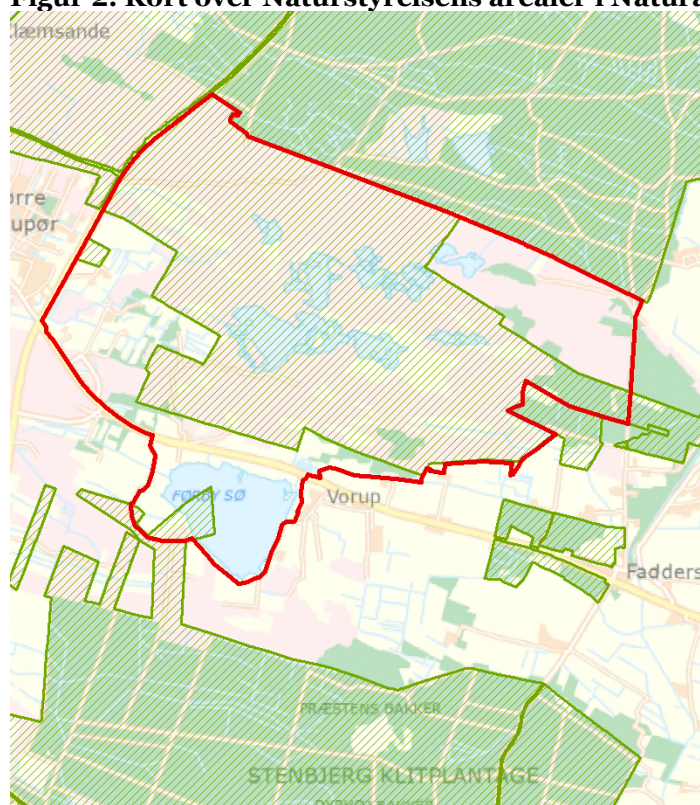
<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: klithede, grå/grønklit, fugtige klitlavning, brunvandede søer samt tinksmed og som rasteplads for sædgås. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

Natura 2000-området har et areal på 838 hektar. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H26 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F17. Heraf ejer Naturstyrelsen ca. 450 ha.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
2130	Grå/grøn klit	60,6
2140	Klithede	228,3
2190	Klitlavning	191,0
2170	Grårisklit	1,9
I alt		481,9

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Odder (H26)
- Sædgås (T) (F17)
- Trane (Y) (F17)
- Grågæs (T) (F17)
- Tinksmed (Y) (F17)

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 73 plejetiltag hvilket omfattede rydningen af bevoksning, rydning af opvækst, lukning af grøfter, og afbrænding.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede rydning af bevoksning, herunder træer og buske i den østlige del af heden.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	73	Gennemførte indsatser (areal)	459 ha	95 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	2	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	25 ha	5 %

Tabel c: Oversigt over konkrete indsatser der ikke er gennemført med begrundelse

Natur type	Naturtype navn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for manglende gennemførelse
2140	Klithede	Naturtype-bevarende pleje	Rydning af opvækst	24 ha	Er nu udført
3110	Lobeliesø	Naturtype-bevarende pleje	Oprensning	1 ha	Er nu udført

Table X: Overview of non-planned interventions that have been implemented, which benefit species or nature types in the designation basis.

Naturtype	Naturtypenavn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt plejetiltag
2130	Grå/grøn Klit	Naturtype-bevarende pleje	Lukning af grøfter	1	Led i LIFE REDCOHA projekt
Art (navn)	Artstiltag	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt artsplejetiltag			
Trane og tinksmed	Etablering af vand huller	Der var ikke planlagt etablering af vandhuller for trane og tinksmed, der var nævnt i indsatsprogrammets konkrete retningslinjer. På grund af et samarbejdsprojekt med LIFE REDCOHA, viste der sig dog mulighed for at lukke flere grøfter, der kan gavne arternes levestandard.			

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

I området er ovennævnte plejetiltag gennemført, til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

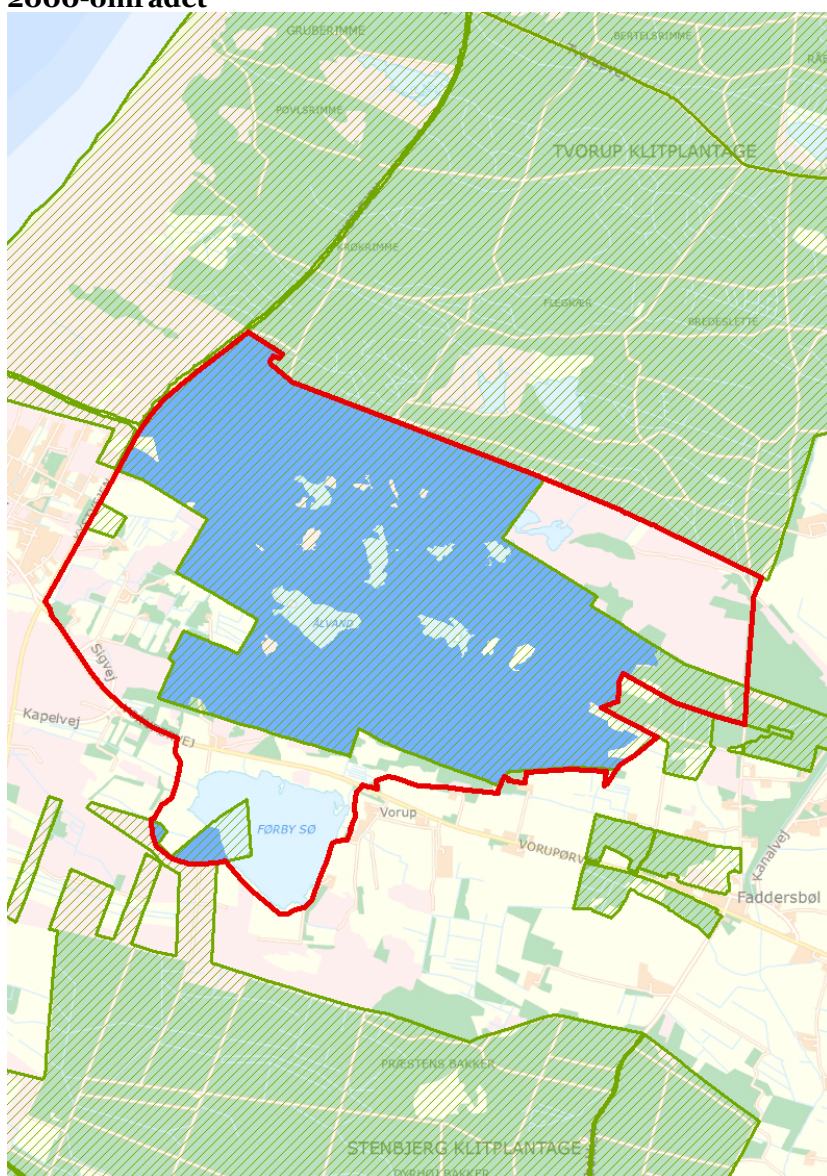
Det er flere områder, der er truet med tilgroning af bjergfyr. Den invasive art rynket rose er undtagelsesvis ikke et problem i dette område.

Konkrete erfaringer

- Lobeliesøer prioriteres højere end de mange grågæs, der anvender områdets lobeliesøer som rasteområder. Der er en forsæt udfordring omkring de næringsfattige lobeliesøer på Ålvand hede grundet næringstilførsel fra de rastende gæs og luftbåren kvælstof. Søtyperne kransnålalgesø og næringsrig sø nedprioriteres til fordel for lobeliesø, hvor der er tale om tidligere lobeliesøer. De store flokke af rastende gæs medfører en næringsstofbelastning af områdets næringsfattige søer.
- Der er utilstrækkelig viden om hvordan problematikken løses. Hertil er der via et nationalpark projekt udført et forsøg på oprensning af en sø og udgravning af en ny lobeliesø.
- Der er foretaget enkeltstående lukninger af grøfter, der i dag fungerer som planlagt.
- Der er planlagt yderligere flere grøftelukninger med i alt 428 m, med et påvirket areal på 35 ha.
- Ellers er der foregået almindelig hedepleje, med afbrændinger og rydning af opvækst, som holder væksten af bjergfyr nede.
- Der bliver i næste planperiode opsat en ny hegning, der ligeledes skal hjælpe til med begrænsning af opvækst.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal
- Lysåbne habitatnaturtyper med planlagt indsats
- Lysåbne habitatnaturtyper uden planlagt indsats

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grågrøn klit, klitlavning og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særligt opmærksom på arten sædgås, som har en væsentlig forekomst i området og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning fra kronvildtet på klitheden, rydning af opvækst og en højere indsats for bekæmpelse af den invasive art Rynket Rose.

Endvidere er mere end 100 ha underlagt en cyklisk drift med pletvise mosaik afbrændinger med års mellemrum.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af rydning af bevoksning med hegning, der også inkluderer skovgræsning.

Yderligere er der sket en oprensning af lobeliesøerne på Ålvand Hede, til fordel for tvepibet lobelie, der løbende skal undersøges.

Der vil ske en forsats indsats med henblik på begrænsning af problematisk færdsel på heden, dette sker via skiltning, hvor adgang er forbudt fra 1. april-15. juli, af hensyn til de ynglende fugle.

Der iværksættes en rydning af bevoksning, som udvidelse af de lysåbne naturtyper med henblik på at udvikle mere af naturtypen klithede.

Tabel e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)					
		Naturtype	Målsætning		Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen		26,6
			Naturtypebevarende pleje		34,0
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen		28,8
			Naturtypebevarende pleje		181,6
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen		6,1
			Naturtypebevarende pleje		154,0
			Forbedring af hydrologi		5,4
	2170	Grårisklit	Naturtypebevarende pleje		1,1

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af opvækst	Eksisterende	52,1
			Afbrænding	Eksisterende	32,4
			Græsning	Nyt	13,4
	2140	Klithede	Rydning af opvækst	Eksisterende	192,3
			Afbrænding	Eksisterende	167,8
			Græsning	Eksisterende	22,1
				Nyt	10,7
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	151,0
			Afbrænding	Eksisterende	123,1
			Græsning	Eksisterende	22,7
				Nyt	13,8
	2170	Grårisklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,1
			Afbrænding	Eksisterende	1,1

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

**Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)**

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	40,9
			Hegning	Nyt	13,4
	2140	Klithede	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	178,0
			Rydning af bevoksning	Nyt	7,4
			Etablering af vandhuller/søer	Nyt	17,5
			Hegning	Eksisterende	17,1
				Nyt	10,7
			Restaurering af vandhuller/søer	Nyt	6,2
	2190	Klitlavning	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	135,2
			Rydning af bevoksning	Nyt	9,9
			Etablering af vandhuller/søer	Nyt	5,8
			Hegning	Eksisterende	22,7
				Nyt	13,8
			Restaurering af vandhuller/søer	Nyt	24,7
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Nyt	5,4
	2170	Grårisklit	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	1,1

I tabel g er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Af hensyn til skovsædgås gennemføres specifikke artsplejetiltag, der fremgår af tabel i.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arten odder end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Tabel h: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
A039	Skovsædgås	Sikring af artens levested	2

Tabel i: Specifikke artsplejetiltag

Indsætser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsætstype	Total
A039	Skovsædgås	Rydning af bevoksning	1
		Færdselsregulering ved skiltning	2
		Afbrænding	1

Ændring af naturtype

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur skal udvikle sig til naturtyper på sigt, og udvalgte arealer med eksisterende naturtyper skal blive til andre naturtyper end dem, der forekommer i dag. Tabellerne j og k viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtypers udvikling på lang sigt.

Tabel j: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 2140 Klithede	60 ha

Tabel k: Planlagte konverteringer til anden naturtype

Konvertering af naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
2140	Klithede	60 ha

For naturtypen klithede er der på sigt tale om en nettoforøgelse på 60 ha, mens der er en tilsvarende nettoreduktion på samme areal, med fyrretræer. Det er planen at det samlede ryddede areal skal hegnes og afgræsses.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at

- Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.
- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, hvis naturforholdene tillader det, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levesteder for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således der grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- Det kortlagte levested for arten tinksmed inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedets geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levested for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for arten trane som ynglefugl sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levested for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levested for arten grågås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 2200 grågæs.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levested for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestedet for arten sædgås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. N26. Ålvand Hede og Førby Sø

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: klithede, grå/grønklit, fugtige klitlavning, brunvandede søer samt tinksmed og som rasteplads for sædgås. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grågrøn klit, klitlavning og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Kommunen og Naturstyrelsen skal være særlig opmærksomme på arten sædgås, som har en væsentlig forekomst i området og er i tilbagegang.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
2130	Grå/grøn klit	60,6
2140	Klithede	228,3
2190	Klitlavning	191,0
2170	Grårisklit	1,9
I alt		481,9

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	26,6

			Naturtypebevarende pleje	34,0
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	28,8
			Naturtypebevarende pleje	181,6
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	6,1
			Naturtypebevarende pleje	154,0
			Forbedring af hydrologi	5,4
	2170	Grårisklit	Naturtypebevarende pleje	1,1

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af opvækst	Eksisterende	52,1
			Afbrænding	Eksisterende	32,4
			Græsning	Nyt	13,4
	2140	Klithede	Rydning af opvækst	Eksisterende	192,3
			Afbrænding	Eksisterende	167,8
			Græsning	Eksisterende	22,1
				Nyt	10,7
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	151,0
			Afbrænding	Eksisterende	123,1
			Græsning	Eksisterende	22,7
				Nyt	13,8
	2170	Grårisklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,1
			Afbrænding	Eksisterende	1,1

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	40,9
			Hegning	Nyt	13,4
	2140	Klithede	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	178,0
			Rydning af bevoksning	Nyt	7,4
			Etablering af vandhuller/søer	Nyt	17,5
			Hegning	Eksisterende	17,1
				Nyt	10,7
			Restaurering af vandhuller/søer	Nyt	6,2

	2190	Klitlavning	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	135,2
			Rydning af bevoksning	Nyt	9,9
			Etablering af vandhuller/søer	Nyt	5,8
			Hegning	Eksisterende	22,7
				Nyt	13,8
			Restaurering af vandhuller/søer	Nyt	24,7
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Nyt	5,4
	2170	Grårisklit	Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	1,1

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for skovsædgås, som fremgår af tabel VI.

Tabel V: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
A039	Skovsædgås	Sikring af artens levested	2

Tabel VI: Planlagte artsplejetiltag for arter *udover* plejetiltagene for de lysåbne naturtyper

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
A039	Skovsædgås	Rydning af bevoksning	1
		Færdselsregulering ved skiltning	2
		Afbrænding	1

Ændring af naturtype

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur skal udvikle sig til naturtyper på sigt, og udvalgte arealer med eksisterende naturtyper skal blive til andre naturtyper end dem, der forekommer i dag. Tabellerne j og k viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtypers udvikling på lang sigt.

Tabel VII: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 2140 Klithede	60 ha

Tabel VIII: Planlagte konverteringer til anden naturtype

Konvertering af naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
2140	Klithede	60 ha

For naturtypen klithede er der på sigt tale om en nettoforøgelse på 60 ha, mens der er en tilsvarende nettoreduktion på samme areal, med fyrretræer. Det er planen at det samlede ryddede areal skal hegnes og afgræsses.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at

- Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.
- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, hvis naturforholdene tillader det, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levesteder for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således der grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- Det kortlagte levested for arten tinksmed inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedets geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levested for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for arten trane som ynglefugl sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.

- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levested for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levested for arten grågås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 2200 grågæs.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levested for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestedet for arten sædgås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk